

Átlényegülés a szabadban

RUHASZOBOR-KIÁLLÍTÁS HÁROM HELYSZÍNEN

*„Armanit énekelem most, zengem a Guccit, a Pradát,
Zac Posent, Stella McCartney-t, Gallianót, Dolce Gabbanát”
(Szabó T. Anna)*

Az öltözék mint eszköz, mint a vizuális művészet egyik inspiratív formája már a múlt század első évtizedeiben is sok alkotót megihletett. Gondoljunk a Bauhaus, az orosz konstruktivista és szürrealista művészek, valamint a korabeli divattervezők közös tervezőmunkájára. Kortárs

manifesztumok a hagyományos divatipar tárgyfetiszta jellegére hívják fel a figyelmet művészeti akciók, performanszok, színházi előadások formájában, amiknek elkötelezett művész képviselői szándékosan különböztetik meg magukat a divat eredeti konvencionális funkciójától.

SZŰCS Blanka, SURÁNYI Szilárd, NÁDASDI Katalin, LATIN Anna, OTTLIK Julianna Jika, MOLNÁR Mária Virág, BODNÁR Enikő és FARKAS Imola ruhaszobrai a debreceni Nagyerdei parkban | Dress sculptures by Blanka SZŰCS, Szilárd SURÁNYI, Katalin NÁDASDI, Anna LATIN, Julianna Jika OTTLIK, Mária Virág MOLNÁR, Enikő BODNÁR and Imola FARKAS in Nagyerdei Park, Debrecen

Fotó: Lukács Tihamér

A művészet felől közelítve a témához a vásárlás-fogyasztás-pazarlás opciójával szemben a szemlélődés-befogadás lehetőségét kínálják fel a kor-érzékeny befogadók számára. Képzőművészek dolgoznak ruha- és jelmeztervezőként, ruhatervezők pedig olyan diszfunkcionális ruhákat terveznek, amelyek közelebb állnak a műalkotáshoz, mint a hordható viselethez. El Kazovszkij vagy Király Tamás divatszínháza sem viseletekben gondolkodott. Intenzív és felkavaró formarendszerük megtervezése során sokkal inkább a jelmezek, a díszletek és az ember kapcsolatát keresték.

Autonóm műtárgyak együtteséből állt az a teátrális narratívára épülő ruhaszobor-kiállítás is, amit 2019 októberében a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének égisze alatt Simonffy Márta textilművész, a kiállítás kezdeményezője és kurátora rendezett Budapesten, az Andrassy úton. Ez a világörökség részét képező sugárút és közvetlen történelmi környezete elegáns, világvárosi helyszínt biztosított a ruhaszobrok premierjének. A „Művészetek Sugárútja” helyszíne lett az Andrassy út a Bajcsy-Zsilinszky úttól az Oktogonon át a Kodály köröndig, ahol a művészet minden ágát bevonva jött létre látványos, flashmob elemekkel ötvözött

Gesamtkunst jellegű fesztivál. Az „utcatárlat” egyszerre töltötte be a színházi és múzeumi helyszín funkcióját. A magyar polgárosodás szimbolikus közterének járdakifutóján az óriás méretű, a kúp formájú egységes alapot képező elemrendszere kapcsolódó figurák szoborszerű objektökké, három méter magas ruhaszobrokká váltak. Egyedi anyaghasználatukkal, plasztikusságukkal, szín- és motívumrendszerükkel önálló személyiséggé váltak! Utalva az eredőre, az öltözékre, miközben anyaghasználatukat és díszítésüket kortárs és innovatív megoldások jellemzik. A tervezők nem társadalmi státust jelölő, *Ready-to-Wear* viseleteket készítettek, sokkal inkább reprodukálhatatlan, individuális műalkotásokat. A tizenöt magyar öltözképző által megalkotott ruhaszobrok karakterét az időjárás változékonyságának és a világvárosi környezeti hatásoknak megfelelően az újrafelhasználható és másodlagos felhasználású anyagok, tárgyak, elemrendszerek határozták meg. A statikusságot biztosító alapformát és a hozzá kapcsolódó figurális részt formai egység és szokatlan anyaghasználat jellemzi. Egyrészt a kültéri megjelenítés okán, másrészt ily módon is elszakadván a „divat” fogalmától a szobrok lényege a plasztika érvényesítése. Természetesen ennek megfelelően

Ruhaszobrok – Tértárlat című szabadtéri kiállítás (részlet) | Dress sculptures – outdoors (exhibition photo)

MOM Kulturális Központ – Sirály sétány, Budapest, 2020

Fotó: Rékasy Bálint

NYÍRI Katalin ruhaszobra a budapesti MOM Kulturális Központ – Sirály sétányon
Katalin NYÍRI's dress sculpture in the Sirály promenade, MOM Cultural Centre, Budapest
Fotó: Rékasy Bálint

VAVRINECZ Krisztina ruhaszobra a budapesti MOM Kulturális Központ – Sirály sétányon
Krisztina VAVRINECZ' dress sculpture in the Sirály promenade, MOM Cultural Centre, Budapest
Fotó: Rékasy Bálint

FÖLDI Kinga ruhaszobra a budapesti MOM Kulturális Központ – Sirály sétányon
Kinga FÖLDI's dress sculpture in the Sirály promenade, MOM Cultural Centre, Budapest
Fotó: Rékasy Bálint

FARKAS Imola ruhaszobra a budapesti MOM Kulturális Központ – Sirály sétányon
Imola FARKAS' dress sculpture in the Sirály promenade, MOM Cultural Centre, Budapest
Fotó: Rékasy Bálint

BÁNYÁSZ Judit ruhaszobra (elől) és **MOLNÁR Mária Virág** ruhaszobra a debreceni Nagyerdei parkban | Dress sculptures by Judit BÁNYÁSZ (in front) and Mária Virág MOLNÁR in Nagyerdei Park, Debrecen
Fotó: Lukács Tihamér

OTTLIK Julianna Jika ruhaszobra a budapesti MOM Kulturális Központ – Sirály sétányon | Julianna Jika OTTLIK's dress sculpture in the Sirály promenade, MOM Cultural Centre, Budapest
Fotó: Rékasy Bálint

SIMONFFY Márta ruhaszobra a budapesti MOM Kulturális Központ – Sirály sétányon | Márta SIMONFFY's dress sculpture in the Sirály promenade, MOM Cultural Centre, Budapest
Fotó: Rékasy Bálint

NÁDASDI Katalin ruhaszobra a budapesti MOM Kulturális Központ – Sirály sétányon | Katalin NÁDASDI's dress sculpture in the Sirály promenade, MOM Cultural Centre, Budapest
Fotó: Rékasy Bálint

vízálló, hóálló, fekete vagy színes műanyag (polietilén), valamint alumínium alapanyag felhasználásával készültek. Dísztésként legkülönbözőbb anyagú, típusú tárgyat applikáltak a háztartási fém dörzsszivacstól a harsány művirágokon át a műgyümölcsökig. A dekorációs tárgyak mellett hangsúlyt kapott a hulladékesztétika: origami módszerrel hajtogatott (műanyag) fodrokkal, pliszékkal törték meg a homogén textíli felületek egyhangúságát. Kollázsolt, rátétes technikával, felszabdalt molinókkal gondolták újra a hagyományos öltözködési sztereotípiákat. Több ruha is metaforikus tartalommal bír: „Glóbusz”, „Szüret”, „Mohatáj”, „Éj”.

Hogy mennyire életképes más környezetben is az utazó ruhaszobortárlat, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az idei debreceni bemutató. A kollekció az augusztus 20-ai ünnepekhez kapcsolódva költözött az észak-alföldi városba. A kiállítás eredetileg valamelyik belvárosi – a debreceniek számára szimbolikus – közösségi tere került volna, később az Egyetem tér tervezett koncerthelyszínére. A helyi szervezőknek (Főnix Rendezvényszervező Közhasznú Nonprofit Kft.) azonban a koronavírus-járvány miatt tett óvintézkedések és az ezzel összefüggő programváltozások miatt újra kellett gondolniuk a bemutatás színterét. A kiállítás végül a Nagyerdő ösfás, a város tüdejeként ismert pihenőparkjában épült fel. A

BRÁDA Judit és SÁRVÁRI Katalin ruhaszobra (az előtérben) és LATIN Anna ruhaszobrai (a háttérben) a budapesti MOM Kulturális Központ – Sirály sétányon

Dress sculptures by **BRÁDA** and **Katalin SÁRVÁRI** (in the foreground), and **Anna LATIN** (in the background) in the Sirály promenade, MOM Cultural Centre, Budapest

Fotó: Rékasy Bálint

kényszerű választás utólag beigazolta a szervezők és a kiállítás kurátorának jó döntését. Az installálás a nyári szabadtéri színház előtti tér lépcsősorának két oldalán valósult meg, amitől – az eredeti tervekkel szemben – a látvány egyedi módja, a megjelenítés emelkedő, lépcsőzetes rendje által a látvány dominánsan érvényesült. A befogadói tér zöldje átstrukturálta az eredeti városi-polgári tartalmat is. Kiszakítva urbánus környezetükből a művek átlényegültek, a befogadók pedig a meglévő színpadi és szcenikai elemek által igazi színházi élményben részesültek. A szoborként körbejárható pseudoöltözékek színei és monumentális méretei az esti, mesterséges megvilágításban különleges hangulatot teremtettek. A két teljesen különböző tartalommal bíró vizuális környezetben a szobrok beteljesítették a kortárs tervezők által megálmodott átlényegülést, átváltozást, átalakulást, újraértelmezés koncepcióját.

A kiállítás következő állomása Budapesten a MOM kultúrpark területén volt, amely egy építészeti elemekkel, zöld növényzettel gazdagított közeg. A művek térbeli elhelyezése más lett, mint az előző helyszíneké, hiszen ez egy vízszintes térszerkezet, ahol a ruhaszobrok körbejárhatósága vált elsődlegessé, míg az előző helyszíneken a látvány más tömegű dimenziókra épült.

Felejtetetlen volt mind a három megjelenítési lehetőség, hiszen mindegyik különböző és egyedi sajátossággal rendelkezett: az Andrassy úton a felfűzött folyamatosság; a debreceni Nagyerdőn a ritmusos emelkedési dimenzió, a színpadi megjelenítés, a sorrendiség, a különleges zöld közegbe helyezettség; a MOM kultúrnál az építészeti térszerkezet, a művek ehhez való kapcsolódása, pontszerű elhelyezésük rendje és rendszere érvényesült.

SZOBOSZLAI Lilla
művészettörténész

(*Kiállító művészek: Bányász Judit, Bodnár Enikő, Bráda Judit, Farkas Imola, Földi Kinga, Latin Anna, Molnár Mária Virág, Nádasdi Katalin, Nyíri Katalin, Ottlik Júlianna Jika, Sárvári Katalin, Simonffy Márta, Surányi Szilárd, Szücs Blanka, Vavrincez Krisztina. Helyszínek: Művészetek Sugárútja – Budapest, Andrassy út, 2019. október 4–6.; Művészetek Sétánya – Debrecen, Nagyerdei park, 2020. augusztus 16–23.; Ruhaszobrok. Tértárlat – Budapest, MOM Kulturális Központ, Sirály sétány, 2020. szeptember 20–25.*)